

ПРИМЉЕНО: 23 ЈАН 2007	
ОРГАНИЗ.ЈЕД.	БРОЈ
0603	149/1

ИЗВЕШТАЈ О ОЦЕНИ ДОКТОРСКЕ ДИСЕРТАЦИЈЕ

I ПОДАЦИ О КОМИСИЈИ

1. Датум и орган који је именовано комисију: Комисију је именовало Наставно-научно веће Природно-математички факултет на својој 1. седници одржаној 27.12.2006. године.

2. Састав комисије са назнаком имена и презимена сваког члана, звања, назива уже научне области за коју је изабран у звање, датума избора у звање и назив факултета, установе у којој је члан комисије запослен:

У Комисији су именовани:

1. др Љупче Миљковић, редовни професор, Физичка географија, изабрана у звање 09.09. 1999. ПМФ у Новом Саду – председник,

2. др Саша Кицошев, редовни професор, Друштвена географија, изабран у звање 25.5. 2001. ПМФ у Новом Саду – ментор,

3. др Мирчета Вемић, научни сарадник, Картографија, изабрана у звање 27.03.2001. Институту САНУ "Јован Цвијић" у Београду - члан.

II ПОДАЦИ О КАНДИДАТУ

1. Име, име једног родитеља, презиме: Драгољуб, Аранђел, Сочанац.
2. Датум и место рођења: 4. март 1943. године, Павлица, Рашка
3. Датум одбране, место и назив магистарске тезе: 8. јул 1987. године, Београд, Проблеми водоснабдевања Краљева
4. Научна област из које је стечено академско звање магистра наука: Географија, Хидрологија
5. Приказ научних стручних радова са оценом: Кандидат је аутор 14 радова и коаутор једног рада. На основу увида у списак радова који су објављени можемо констатовати да је кандидат у потпуности компетентан за обраду докторске дисертације под пријављеним називом.

III НАСЛОВ ДОКТОРСКЕ ДИСЕРТАЦИЈЕ

"Друштвено-географска проучавања промена на простору Рашке области применом метода теледетекције"

IV ПРЕГЛЕД ДОКТОРСКЕ ДИСЕРТАЦИЈЕ

Докторска дисертација "Друштвено-географска проучавања промена на простору Рашке области применом метода теледетекције" је текст који се састоји из 263 странице текста куцаног густим проредом на А4 формату. У сам текст је укључено 67 слика, 24 карте, 36 табела и четири плана. Текст дисертације је подељен у седам поглавља. После уводних напомена у првом поглављу, кандидат у оквиру другог поглавља (4-11 стр.)

анализира основне могућности проучавања друштвено-географских промена путем аеро-фото снимака. У трећем поглављу (12-19 стр.) приказани су географско-саобраћајни положај проучаваног простора и његове границе. У четвртном поглављу (20-48 стр.) представљене су географске карактеристике проучаваног простора. У петом поглављу (49-59 стр.) изнете су основне демографске карактеристике Рашке области. У шестом, најобимније поглављу (60-244 стр.), кандидат је дао приказ друштвено-географских промена на наведеном простору, са посебним акцентом на промене везане за насеља ове регије. У последњем поглављу (245-250 стр.) кандидат је дао своја закључна разматрања.

У ВРЕДНОВАЊЕ ПОЈЕДИНИХ ДЕЛОВА ДОКТОРСKE ДИСЕРТАЦИЈЕ

Предмет истраживања је друштвено-географска целина Рашке области, која се налази у сливу реке Рашке. Она административно припада општинама Нови Пазар и Рашка, и тај простор се може идентификовати и проучити методом теледетекције. Према томе, кандидат је проучавао материјални географски простор и његове промене на основу аеро-фото снимака начињених у одређеним временским периодима. Када кажемо материјални географски простор онда мислимо на природну средину и све оне објекте које је човек материјализовао својим радом и уградио у ту средину. Ти објекти се виде на аеро-фото снимцима у виду тачака (дрвеће, куће, споменици и други објекти), линија (саобраћајнице, реке и слично) и површина (пољопривредне културе, типови земљишта, биљне заједнице итд.). Сукцесивним дешифровањем серије аеро-фото снимака, могуће је картографски приказати стање културног предела у више временских пресека и на основу тога идентификовати кључне процесе у културном пределу и њихову динамику. Методе теледетекције омогућују да се примени хронолошки, тј просторни приступ у географским истраживањима. На основу серија аерофотоснимака могућ је и процесурални приступ. Проблем је што методе теледетекције нису погодне да се проникне у генезу и узрочност појава и процеса који се истражују. Зато је кандидат у научним објашњењима комбиновао овај метод са географским, картографским и статистичко-графичким методом.

Истраживања су обухватила целу територију општине Нови Пазар и Рашка, укупне површине 1.048 км². Тај терен је интересантан како физичко-географски, тако и друштвено-географски. На морфолошки јако издиференцираном терену размештено је преко 160 насеља. На том простору прожимају се и сједињују различити културни утицаји, чији су трагови видљиви у културном пејзажу у виду типова кућа и окућница, архитектуре градова, положаја и типова села, начина искоришћавања земљишта, саобраћајне повезаности, изграђености инфраструктуре, односа према животној средини и слично. Због тога су истраживања била структурирана по насељима, обухватајући свако од 160 насеља, а затим синтетизована по већим предеоним целинама. Тежиште рада је на коришћену аерофотоснимака у истраживањима друштвено-географских промена и перспектива, док је терен општина Рашка и Нови Пазар био само медијум, објекат на коме је кандидат демонстрирао могућности те методе. Аеро-фото снимци су били коришћени као средство, извор информација и перманентна регистрација стања. Они су омогућили да се просторно лоцирају, "привежу" за територију и документују појаве и процеси кој су настали људским радом.

VI ЗАКЉУЧЦИ ОДНОСНО РЕЗУЛТАТИ ИСТРАЖИВАЊА

Резултати истраживања у овој докторској дисертацији ће бити применљиви у регионалном просторном планирању, уређењу насеља и заштити животне средине, популационој политици и у другим областима друштвене праксе на простору Рашке области.

Примарни циљ теме је био да се покажу могућности и достигнућа теледетекције у друштвено-географским истраживањима на примеру Рашке области. Осим тога, аутор је показао могућности комбиновања и повезивања методе теледетекције са другим научним методама у обради једне комплексне географске проблематике, као што је културни предео Рашке и Новог Пазара. У том циљу су на одабраним примерима тестиране могућности комплементарног повезивања и комбиновања метода теледетекције са методама научне дескрипције, класификације, систематизације, генерализације, научног објашњења генезе и прогнозе. На тај начин кандидат је показао предности и недостатке метода теледетекције у кооперацији са другим методама друштвено-географских истраживања.

Други циљ, који није мање важан али може бити остварен само у вези са првим, је откривање новијих друштвено-географских појава и процеса видљивих у материјалној култури на територији општина Рашка и Нови Пазар.

VII ОЦЕНА НАЧИНА ПРИКАЗА И ТУМАЧЕЊА РЕЗУЛТАТА ИСТРАЖИВАЊА

Резултати истраживања су приказани и тумачени претежно на класичан начин, али уз снажна настојања да се у њих унесу сви подаци добијени применом савремене методе теледетекције. Редослед тумачења резултата је у склопу методолошког модела који је код обраде оваквих тема давао теоријски и апликативно валидне резултате.

VIII КОНАЧНА ОЦЕНА ДОКТОРСKE ДИСЕРТАЦИЈЕ

1. Да ли је дисертација написана у складу са образложењем наведеним у пријави теме?

Тема је обрађена у складу са образложењем наведеним у пријави теме.

2. Да ли дисертација садржи све битне елементе?

Дисертација садржи све неопходне елементе које треба да поседује овакав рад.

3. По чему је дисертација оригиналан допринос науци.

Дисертација представља оригиналан допринос науци јер је први рад овакве врсте који користи могућности аеро-фото снимака и метод теледетекција за анализу друштвено-географских проблема на једном ширем подручју.

4. Недостаци дисертације и њихов утицај на резултат истраживања.

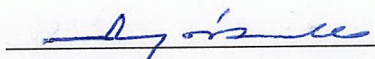
По оцени Комисије нису уочени битнији недостаци рада који би утицали на његову вредност.

IX ПРЕДЛОГ

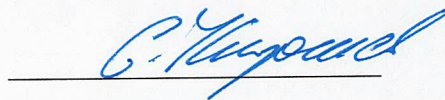
У складу са свим наведеним, Комисија сматра да докторска дисертација под насловом "ДРУШТВЕНО-ГЕОГРАФСКА ПРОУЧАВАЊА ПРОМЕНА НА ПРОСТОРУ РАШКЕ ОБЛАСТИ ПРИМЕНОМ МЕТОДА ТЕЛЕДЕТЕКЦИЈЕ" кандидата мр ДРАГОЉУБА СОЧАНЦА представља научни допринос и због тога предлаже Наставно-научном већу ПМФ-а у Новом Саду да се докторска дисертација прихвати а кандидату одобри одбрана.

ПОТПИСИ ЧЛАНОВА КОМИСИЈЕ

Др Љупче Миљковић, редовни професор
Природно-математички факултет у Новом Саду, председник

Др Саша Кицошев, редовни професор
Природно-математички факултет у Новом Саду, ментор

др Мирчета Вемић, научни сарадник
Институт "Јован Цвијић" у Београду, члан

